

”Försäkringskassan fungerar inte”

Debatten om och ifrågasättandet av Försäkringskassan fortsätter. Nu senast i [Uppdrag granskning](#). En person som i allra högsta grad medverkat till att nödvändiga frågor ställs är **Niklas Altermark**, docent i statsvetenskap, som de senaste åren forskat i funktionshinders- och välfärdspolitik. I sin bok [Avslagsmaskinen](#) beskriver han hur Försäkringskassans uppdrag 2017 att minska sjuktalet ledde till allt hårdare bedömningar och att det samtidigt saknades laglig grund för förändringarna. Boken och hans forskning ger upprättelse åt många av dem som trots svår psykisk ohälsa och nedsatt arbetsförmåga nekats ersättning av kassan.

Här återpublicerar vi en intervju med Niklas Altermark som tidigare publicerats i [Revansch nr 1/2021](#).

Personer med psykiatriska diagnoser hör till dem som drabbats hårdast av Försäkringskassans hårdare linje. För *"patienter med psykiska sjukdomar har avslagen till exempel nästan nitton-dubblats efter 180 dagar sedan målet om sänkt sjuktal slogs fast"* berättar Niklas Altermark i boken.

Han visar hur Försäkringskassans handläggningsrutiner och krav bidrar till att knäcka redan svårt sjuka människor. Idag finns omkring 22 000 människor som måste leva på försörjningsstöd för att de inte får sjukpenning, trots att de har läkarintyg på att de är för sjuka för att arbeta. Utöver dem finns många som försörjs av anhöriga eller som behövt gå ner i arbetstid för att orka och med sämre inkomst som följd.

– Jag tror att det finns en föreställning om att vi i Sverige har ett väl fungerande och generöst sjukförsäkringssystem, och att när vi blir sjuka så får vi hjälp. I stället har vi ett sjukförsäkringssystem som gör människor fattiga och som

orsakar ett stort lidande.

De som blir sjuka under en kort tid och i "rätt diagnos" kanske inte märker av bristerna, men om sjukdomen ligger utanför de kriterier som Försäkringskassan satt upp och inte har så kallade "objektiva undersökningsfynd", sådant som röntgenbilder eller konkreta provsvar, är risken stor att den drabbade nekas sjukersättning, särskilt efter 180 dagar.

Niklas Altermark är nöjd med att boken har fått mycket uppmärksamhet och att han kan vara med och påverka. Samtidigt ser han att genomslaget för hans bok i sig är resultatet av ojämlikheten i samhället.

– De som varit sjuka, människor i mycket svåra situationer, har länge sagt dessa saker men då har ingen lyssnat. När jag nu blir inbjuden till ministrar och får tala om boken så är det ett resultat av att jag har privilegier, säger Niklas Altermark.

Han tycker att samhällsdebatten till slut tagit en nödvändig vändning, och att det är gemensamma krafter som lett fram till det. Forskningen, tillsammans med sjuka människor, patientföreningar och politiska partier kan förändra. Han nämner debattartiklar av bland annat RSMH och Barncancerfonden, som likt *Avslagsmaskinen* visat på absurditeterna och bristerna i Försäkringskassans handläggning.

– Under hela 2000-talet har vi pratat om sjuka som en kostnad. Men samtalet har vänt och nu finns istället en diskussion om hur systemet faktiskt inte fungerar. Nu diskuterar vi rätt saker äntligen, säger han. Och fortsätter:

– Det vi ser nu är att det börjar komma röster inifrån Försäkringskassan som bekräftar att det här stämmer. Många inom Försäkringskassan mår inte bra av att behöva ge dessa avslag, för de förstår att de krossar människors liv. Det är viktigt att de vågar ta steget och föra fram inifrån hur det

ser ut.

Text: Elin Engström

Foto: Martin Nordin